

**UCHWAŁA NR VII/35/2019
RADY MIASTA WŁOCŁAWEK
z dnia 26 marca 2019 r.**

w sprawie uchwalenia „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego dla Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego na lata 2019 - 2023” w zakresie dotyczącym Miasta Włocławek.

Na podstawie art. 12 pkt 9b, w związku z art. 92 ust. 1, pkt 1 i ust. 2, ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2018 r. poz. 995, poz. 1000, poz. 1349, poz. 1432 i poz. 2500)

uchwala się, co następuje :

- § 1.** Uchwała się „Program zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego dla Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego na lata 2019 - 2023„ w zakresie dotyczącym Miasta Włocławek, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2.** Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Włocławek.
- § 3.** 1. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.
2. Uchwała podlega podaniu do publicznej wiadomości poprzez ogłoszenie w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Włocławek.

**Przewodniczący
Rady Miasta**
Stanisław Wawrzonkoski
Stanisław Wawrzonkoski

UZASADNIENIE

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym oddaje do wyłącznej właściwości Rady Miasta Włocławek uchwalenie przygotowanego przez Komisję Bezpieczeństwa i Porządku dla miasta Włocławek na prawach powiatu i Powiatu Włocławskiego projektu „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego dla Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego, w zakresie dotyczącym miasta Włocławek (art. 38a ust. 2 pkt 3).

W związku z faktem, że traci moc „Program zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego dla Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego na lata 2016 - 2018”, właściwym jest podjęcie uchwały przez Radę Miasta Włocławek w sprawie przyjęcia opracowanego „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego dla Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego na lata 2019 - 2023, w zakresie dotyczącym Miasta Włocławek.

PREZYDENT MIASTA

dr Marek Wojtkowski

DYREKTOR KANCELARZA

[Illegible text]

**Załącznik
do uchwały Nr VII/35/2019
Rady Miasta Włocławek
z dnia 26 marca 2019 r.**

**PROGRAM
ZAPOBIEGANIA PRZESTĘPCZOŚCI
ORAZ
OCHRONY BEZPIECZEŃSTWA OBYWATELI
I PORZĄDKU PUBLICZNEGO
DLA MIASTA WŁOCŁAWEK
I POWIATU WŁOCŁAWSKIEGO
na lata 2019-2023**

WŁOCŁAWEK, 2019 ROK

I. WPROWADZENIE

Komisja Bezpieczeństwa i Porządku dla Miasta Włocławek na prawach powiatu i Powiatu Włocławskiego wypełniając ustawowy obowiązek zapisany w Art. 38a ust 2 pkt 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. 2018.995 - j.t.) przedstawia „Program zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego dla Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego na lata 2019 – 2023” (zwany dalej „Programem”).

Przedmiotowy „Program” jest kontynuacją założeń programu poprzedniego. Ma podobne cele i zadania. Stanowi płaszczyznę współdziałania wszystkich podmiotów – służb, straży, inspekcji, instytucji oraz mieszkańców miasta i powiatu na rzecz szeroko rozumianego bezpieczeństwa obywateli naszego regionu.

Na terenie Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego, podobnie jak w całym kraju obserwuje się na przestrzeni ostatnich lat przewartościowanie obszarów zagrożeń przestępczością. Oceniając stan bezpieczeństwa i porządku publicznego w regionie, na bazie danych Komendy Miejskiej Policji w latach 2017-2018, (analizie poddano okres I półrocza 2018 r. z analogicznym okresem roku poprzedniego) należy odnotować spadek dynamiki przestępstw kryminalnych stwierdzonych przy jednoczesnym wzroście wykrywalności takich przestępstw. W kategoriach przestępstw najbardziej uciążliwych dla społeczeństwa tj. rozbojach, bójkach pobiciach, kradzieżach, kradzieżach z włamaniem (w tym do domów, piwnic, mieszkań) czy uszkodzeniach rzeczy odnotowaliśmy spadek dynamiki przestępstw. Natomiast wzrost dynamiki odnotowaliśmy w kategorii przestępstw związanych z uszkodzeniem ciała i w zatrzymanych nietrzeźwych kierujących. Przestępstwa kryminalne stwierdzone na terenie Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego zostały przedstawione w poniższej tabeli.

	I pół. 2018 / 2017	Przestępstwa kryminalne ogółem	Przestępstwa rozbojnicze	Kradzież z włamaniem	Kradzież	Kradzież samochodów	Bójka, pobicie	Uszczerbek na zdrowiu	Uszkodzenie mienia
Włocławek miasto	2018	1184	44	214	253	5	10	46	93
	2017	1581	15	196	249	7	31	54	137
Gmina Włocławek	2018	22	-	3	7	-	-	1	-
	2017	26	-	5	10	-	1	-	1
Brześć Kujawski	2018	51	-	2	10	-	1	2	8
	2017	44	-	9	9	-	-	-	4
Baruchowo	2018	13	-	4	2	-	1	-	-
	2017	14	-	4	6	-	-	-	-
Boniewo	2018	8	-	-	5	-	1	-	-
	2017	13	-	2	8	-	-	-	-
Chocień	2018	42	-	7	8	-	-	2	5
	2017	52	1	11	11	-	-	1	2
Chodecz	2018	69	-	35	4	-	-	4	1
	2017	46	-	19	13	-	-	-	2
Fabianki	2018	58	-	7	8	-	1	2	7
	2017	35	-	12	4	-	-	-	3
Izbica Kujawska	2018	28	-	9	5	-	2	-	-
	2017	21	-	3	4	-	-	-	-
Kowal	2018	31	-	7	8	-	2	-	1
	2017	77	-	8	3	-	-	-	1
Lubanie	2018	9	-	2	2	-	-	-	1
	2017	12	1	4	2	-	1	-	-
Lubień Kujawski	2018	33	-	2	5	2	-	3	3
	2017	34	-	10	10	-	-	-	8
Lubraniec	2018	10	-	2	1	-	1	-	-
	2017	25	-	13	5	-	-	1	2

Ograniczenie skali przestępczości nie odzwierciedla jednak stopnia poczucia bezpieczeństwa obywateli, na który ma wpływ każde pojedyncze przestępstwo, zwłaszcza dokonane w sposób zuchwały lub brutalny.

Obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa publicznego w skali ogólnokrajowej spoczywa na centralnych organach władzy państwowej. Dla realizacji tak ważnego zadania niezbędne są ogromne nakłady finansowe. Środki gwarantowane na ten cel w kolejnych budżetach państwa nie umożliwiają, jak wynika z przeprowadzonych sondaży, zapewnienia bezpieczeństwa na poziomie oczekiwanym przez społeczeństwo.

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym włącza samorzady do działań wspierających walkę z zagrożeniami, obligując powiaty i miasta na prawach powiatów do wykonywania zadań publicznych o charakterze ponad gminnym w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli.

Warunki do angażowania się samorządów w działalność na rzecz bezpieczeństwa umożliwiają również inne akty prawne. Na przykład: ustawa o strażach gminnych stała się podstawą prawną do powołania Straży Miejskiej we Włocławku, art 13 ust. 3 ustawy o Policji stwarza powiatom możliwość partycypowania w kosztach jej funkcjonowania, Prezydent Miasta Włocławek i Starosta Włocławski są na mocy art 35 ust 3 ustawy o samorządzie powiatowym zwierzchnikami miejskich i powiatowych służb, inspekcji i straży. Umożliwia to samorządom większe zaangażowanie w utrzymanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na ich terenach.

Uregulowania prawne oraz fakt istnienia wspólnych dla Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego służb, inspekcji i straży sprawiły, że oba samorzady zawarły, w dniu 15 stycznia 2002 r. porozumienie w sprawie utworzenia wspólnej Komisji Bezpieczeństwa i Porządku dla Miasta Włocławek na prawach powiatu i Powiatu Włocławskiego.

II. Charakterystyka zagrożeń i stanu bezpieczeństwa.

Komenda Miejska Policji we Włocławku swoim działaniem obejmuje Gminę Miasto Włocławek na prawach powiatu oraz Powiat Włocławski, na który składają się obszary gmin: Włocławek, Lubanie, Brześć Kujawski, Chocień, Chodecz, Fabianki, Kowal, m. Kowal, Lubień Kujawski, Lubraniec, Izbica Kujawska, Baruchowo i Boniewo. Obsługiwany przez Komendę teren położony jest w południowo-wschodniej części województwa Kujawsko-Pomorskiego i ma powierzchnię 84 km² Miasto Włocławek + 1,474 km² Powiat Włocławski. Miasto Włocławek liczy ok. 104 tys. ludności a Powiat Włocławski 86.5 tys.

Struktura terytorialna jednostek Policji na terenie działania i podlegających Komendantowi Miejskiemu Policji we Włocławku zgodnie z zmianą organizacyjną z 21 listopada 2016 roku obecnie przedstawia się następująco:

- **Komenda Miejska Policji we Włocławku** obejmuje swoim działaniem miasto i gminy Włocławek oraz Fabianki. Policjanci pracujący w komórkach organizacyjnych w KMP realizują swoje czynności na terenie miasta i całego powiatu;
- **Komisariat Policji w Brześciu Kujawskim** obejmuje miasto i gminę Brześć Kujawski oraz gminę Lubanie;
- o **Posterunek Policji w Lubrańcu** obejmuje swym działaniem miasto i gminę Lubraniec;
- o **Posterunek Policji w Izbicy Kujawskiej** obejmuje swym działaniem miasto i gminę Izbica Kujawska;
- **Komisariat Policji w Kowalu**, obejmuje miasto i gminę Kowal oraz gminę Baruchowo;
- o **Posterunek Policji w Choceniu** obejmuje swym działaniem gminy Chocień i Boniewo;
- o **Posterunek Policji w Chodczu** obejmuje swym działaniem miasto i gminę Chodecz;
- o **Posterunek Policji w Lubieniu** obejmuje swym działaniem miasto i gminę Lubień Kujawski.

Na obsługiwanym terenie działa wiele dużych zakładów pracy zatrudniających po kilkaset, a nawet powyżej tysiąca osób, w tym wykorzystujące do produkcji niebezpieczne środki chemiczne. Rozwinięta jest także sieć handlowa, w ramach której funkcjonują hipermarkety i placówki handlowe z dużymi parkingami stwarzającymi możliwości dokonywania przestępstw, szczególnie kradzieży pojazdów i włamań do nich.

Funkcjonujące, rozbudowujące się duże osiedla mieszkaniowe, dające poczucie anonimowości sprawiają, że dochodzi tam do włamań do mieszkań, kradzieży, rozbojów.

Zarówno przez Miasto Włocławek jak i przez Powiat Włocławski biegają ważne szlaki komunikacyjne. Nasilenie ruchu drogowego powoduje występowanie zagrożeń i łamanie przepisów prawa.

Na terenie podległym KMP we Włocławku przebiegają trzy drogi krajowe:

droga K-91 odcinek od Siutkówka do Kamiennej; 55,7 km

droga K-62 odcinek od Redecz Krukowy do Skoki; 47,4 km

droga K-67 odcinek drogi od m. Włocławek do Cyprianki; 14,0 km

Występuje także siedem dróg wojewódzkich:

W-252 Włocławek-Jaranowo w kierunku na Inowrocław;

W-265 Brześć Kujawski-Kowal Baruchowo w kierunku na Gostynin;

W-268 Brzezie-Wieniec;

W-269 Kowal-Chocień-Chodecz;

W-270 Brześć Kujawski-Izbica Kujawska w kierunku na Koło;

W0301 Probstwo-Bądkowo;

W-562 Szpetal Górny-Nasięgniewo w kierunku na Dobrzyń n/Wisłą;

Ogółem 149,1 km

A-1 w granicach Powiatu Włocławskiego; 58,2 km

W mieście i powiecie w I półroczu odnotowaliśmy 46 wypadków drogowych (o 7 więcej niż, w I półroczu 2017 r.) i 1159 kolizji drogowych (o 106 więcej niż, w I półroczu 2017 r.). W omawianym okresie w wypadkach drogowych zginęło 11 osób (w I pół. 2017 zginęły 3 osoby), natomiast 40 osób zostało rannych (taka sama ilość rannych jak w I półroczu 2017 r.).

Policjanci Komendy Miejskiej Policji we Włocławku codziennie są dyslokowani do służby na drodze krajowej i autostradzie A-1. Służba pełniona jest z pojazdem wyposażonym w wideorejestrator mający na celu ujawnianie wykroczeń popełnianych przez kierujących przede wszystkim przekroczenia prędkości, wykonywanie manewrów powodujących zagrożenia w ruchu drogowym.

W Mieście Włocławek i miejscowościach Powiatu Włocławskiego odbywają się liczne imprezy o charakterze kulturalnym i sportowym, cieszące się zainteresowaniem zarówno mieszkańców ale także osób przyjezdnych. Rodzi to nie tylko konieczność ich właściwego zabezpieczenia, ale także sprzyja dokonywaniu różnego typu zakłóceń porządku publicznego oraz popełnianiu przestępstw o charakterze chuligańskim.

Dla mieszkańców Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego najbardziej dokuczliwe są przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu – bójki lub pobicia oraz mieniu - kradzieże z włamaniem, jak również łamanie przepisów ruchu drogowego w tym problem związany z nietrzeźwością kierowców.

W zakresie zagrożeń nadzwyczajnych duże ryzyko ich wystąpienia zachodzi przy zagrożeniu:

- powodzią – we Włocławku: terenów osiedla Zawisłe, Doliny Korabnickiej, terenów przybrzeżnych rz. Zgłowiączki, w Powiecie Włocławskim: terenów gmin przybrzeżnych rz. Wisły;
- awarią przemysłową – stwarzają Zakłady Azotowe Anwil S.A., Run Chłodnia we Włocławku, GuJo Food Chłodnia we Włocławku, Kujawska Spółdzielnia Mleczarska we Włocławku, Wytwórnia Kwasu Tetraftalowego PKN Orlen S.A., Europol Gaz S.A. SSRP I Tłocznia Gazu Włocławek – Gąbiniek / Gmina Lubanie, Węzeł Rozdzielczy Gustorzyn / Gmina Brześć Kujawski;
- pożarem – na obszarach zurbanizowanych Włocławka szczególnie Śródmieścia gdzie dominuje gęsta zabudowa i palne elementy konstrukcji domów, na obszarach leśnych miasta i powiatu, wiejskich zabudowań gospodarskich, składowisk odpadów;

- anomaliami pogodowymi – silne mrozy, intensywne opady śniegu, huraganowe wiatry, susza i upały, intensywne opady deszczu;
Zagrożeniami trudnymi do przewidzenia ich wystąpienia są:
- epidemie – możliwe wystąpienie zbiorowych zatruc w dużych skupiskach ludzkich, skażenia produktów żywnościowych;
- epizootie – możliwe wystąpienie chorób zwierzęcych (ptasia grypa, ASF (afrykański pomór świń), BSE (choroba szalonych krów), wścieklizna ...);
- epifitozy – znaczące ogniska chorób roślin możliwe ich wystąpienie szczególnie na obszarach leśnych;
- katastrofy budowlane – związane z wieloletnią eksploatacją obiektów budowlanych, wynikające z zaniedbań konserwacyjno-naprawczo-modernizacyjnych budynków i instalacji, aktów terroryzmu czy sabotażu.

III. Założenia „Programu”

W ramach „Programu” przewiduje się działania mające na celu:

- ograniczenie przestępczości;
- zmniejszenie poczucia zagrożenia mieszkańców;
- poprawę ochrony bezpieczeństwa mieszkańców;

W „Programie” przywiązuje się także duże znaczenie do przeciwdziałania drobnym wykroczeniom i przestępstwom o tzw. niskiej szkodliwości, wychodząc z założenia, że bierna postawa wobec tych wykroczeń i przestępstw przyczynia się do wzrostu liczby ciężkich przestępstw.

1. Zagrożenia występujące na terenie Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego można podzielić na n/w kategorie:

- przestępczość przeciwko życiu i zdrowiu;
- przestępczość przeciwko mieniu;
- przestępczość samochodowa (kradzieże samochodów i ich wyposażenia);
- demoralizacja i przestępczość nieletnich;
- patologie społeczne (alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie, subkultury młodzieżowe);
- zagrożenia w komunikacji i ruchu drogowym;
- zagrożenia nadzwyczajne (powodzie, pożary, zagrożenia chemiczne, ekologiczne, katastrofy).

2. W ramach „Programu” duże znaczenie przywiązuje się do usuwania przyczyn zagrożeń. Wymaga to podejmowania, obok działań wykrywczych, długofalowych działań prewencyjnych i wychowawczych. Tylko wspólne, systematyczne i skoordynowane działania wszystkich służb, samorządów, różnych instytucji i organizacji oraz mieszkańców, mogą doprowadzić do wyraźnej poprawy stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego.

3. Koniecznym warunkiem efektywnej realizacji „Programu” jest jego znajomość i akceptacja przez społeczności lokalne, na rzecz których „Program” został przygotowany. Zaufanie mieszkańców do „Programu” będzie determinowane skutecznością realizacji najprostszych działań np. szybką reakcją na wezwanie, widoczną konsekwencją w wykonywaniu postawionych zadań, gotowością niesienia pomocy.

IV. Struktura organizacyjna „Programu”.

1. Cele struktury organizacyjnej:

- uczestnictwo niezbędnych instytucji i organizacji oraz ułatwienie ich kontaktów operacyjnych;
- zapewnienie odpowiedniej koordynacji działań oraz dyscypliny wykonywania zadań;
- możliwość uwzględnienia zmieniających się warunków poprzez dostosowanie do nich elementów „Programu”.

2. Poziom koordynacji:

- Prezydent Miasta Włocławek i Starosta Włocławski wraz z podległymi i nadzorowanymi służbami;
- Komisja Bezpieczeństwa i Porządku dla Miasta Włocławek na prawach powiatu i Powiatu Włocławskiego w ramach swoich ustawowych kompetencji.

3. Poziom realizacyjny:

- miejskie i powiatowe jednostki odpowiedzialne za bezpieczeństwo i porządek publiczny (Policja, Państwowa Straż Pożarna, Straż Miejska, Państwowe Ratownictwo Medyczne, agencje świadczące usługi z zakresu ochrony osób i mienia);
- powiatowe inspekcje;
- jednostki samorządowe;
- instytucje i organizacje publiczne (firmy ubezpieczeniowe...);
- środowiska lokalne (organizacje społeczne, wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty parafialne...);
- zakłady pracy i inne jednostki organizacyjne stwarzające zagrożenie dla Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego;
- placówki oświatowe, kluby sportowe i inne...;
- mieszkańcy terenów zagrożonych.

V. Cele i zadania „Programu”.

1. Główne cele „Programu”:

- ograniczenie stopnia przestępczości; (cel będzie mierzony przez wybrane wskaźniki dotyczące poziomu przestępczości w ramach analizy przestępczości prowadzonej przez Policję);
- zmniejszenie poczucia zagrożenia przestępczością;
- poprawa ochrony bezpieczeństwa mieszkańców;
- monitorowanie stanu bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego i sanitarno-weterynaryjnego oraz egzekwowanie w doprowadzeniu go do stanu pożądanego;

2. Konfiguracja „Programu”:

- struktura działowa – sześć działów: wykrywczy, prewencyjny, porządkowy, komunikacyjny, zagrożeń nadzwyczajnych, informacyjny;
- konstrukcja działu: program ogólny oraz programy cząstkowe (kierunkowe);

3. Typy podejmowanych działań:

- rozpoznanie i stałe monitorowanie zagrożeń (na wszystkich poziomach struktury organizacyjnej);
- działania doraźne obywatelskie: wskazywanie i informowanie o zagrożeniach przez mieszkańców;
- działania długofalowe zawodowe: programowe przedsięwzięcia nie wymagające przygotowania zawodowego (wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty parafialne, przedstawiciele Rad Pedagogicznych i Rad Rodziców);
- monitorowanie i aktualizacja programu;
- analiza stanu prawnego i sygnalizowanie koniecznych jego zmian, modyfikacji.

VI. Dział wykrywczy.

1. Cele:

- skuteczne zwalczanie przestępczości zorganizowanej (w tym kradzieże samochodów, handel narkotykami) - jej osłabienie i rozpraszanie;
- skuteczne ściganie sprawców ciężkich i brutalnych przestępstw (rozboje, pobicia, wymuszenia);
- zwalczanie przestępczości pospolitej, najbardziej dolegliwej dla mieszkańców (kradzieże kieszonkowe, włamania, wandalizm);
- zwiększenie możliwości ujawniania i wykrywalności w zakresie przestępczości nieletnich;
- podniesienie skuteczności działań w identyfikacji i zwalczaniu współczesnych zagrożeń, w tym cyberprzestępczości.

2. Metoda:

ogólna:

- konsekwentne działania Policji i Straży Miejskiej przy ścisłej współpracy z Prokuraturą Rejonową i Okręgową, Sądami Rejonowymi i Okręgowymi, przy wsparciu mieszkańców, placówek oświatowo-wychowawczych i innych;

- tworzenie i aktualizacja map zagrożeń.

szczególowa:

- systematyczne monitorowanie zagrożeń we współpracy ze wspólnotami mieszkaniowymi, spółdzielniami mieszkaniowymi, środowiskiem lokalnym;
- wzmożona kontrola terenów Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego – partole (Policja, Straż Miejska, inne służby np. Straż Leśna, Straż Rybacka);
- akcje przeciwko grupom przestępczym, na dobrze rozpoznanych i wybranych (z uwagi na stopień zagrożenia) obszarach Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego, przeprowadzane siłami Policji;
- określenie stref szczególnie niebezpiecznych na terenie Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego (kryteria: rodzaj zagrożeń, nasilenie zagrożeń, znaczenie danego obszary dla miasta i powiatu).

3. Programy cząstkowe (kierunkowe):

- program monitorowania, analizy zagrożenia przestępczością;
- program w zakresie podejmowania interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz narkomanii;
- program przeciwdziałania przestępczości nieletnich (np. „Bezpieczna szkoła”);
- program zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców dzielnic, osiedli (o charakterze lokalnym, stworzone i realizowane we współpracy z wspólnotami mieszkaniowymi, spółdzielniami mieszkaniowymi, innymi jednostkami organizacyjnymi).

VII. Dział prewencyjny.

1. Cele:

- przeciwdziałanie przestępczości;
- likwidacja skutków zagrożeń przestępczością;

2. Metoda:

ogólna

- działania profilaktyczno-zapobiegawcze w zakresie: przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii, przemocy w rodzinie, ograniczenia zjawisk subkultur młodzieżowych;
- poszerzenia możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego;
- wprowadzanie programów edukacyjnych (ogólnych i specjalistycznych) na temat zagrożeń;
- rozpoznawanie i monitorowanie zagrożeń (instytucjonalne i społeczne).

szczególowa:

- obserwacja i analiza zagrożeń przez pedagogów szkolnych we współpracy z Policją i Strażą Miejską;
- działania wychowawcze prowadzone przez szkoły i poradnie;
- działania na rzecz zwiększenia dostępności bazy rekreacyjno – sportowej dla jak największej grupy młodzieży, także poprzez wykorzystanie zaplecza szkół;
- utworzenie i wspieranie działalności ośrodków rekreacyjno – edukacyjnych dla dzieci i młodzieży;
- współpraca z pracodawcami w zakresie organizowania szkoleń i zatrudniania młodzieży przede wszystkim podczas wakacji;
- działania informacyjno – edukacyjne przeciwdziałania zagrożeniom, skierowane do dorosłych (kadry pedagogicznej, rodziców i opiekunów), dzieci i młodzieży;
- inspirowanie i wspieranie inicjatyw obywatelskich na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego.

3. Programy cząstkowe (kierunkowe):

- „Bezpieczna szkoła – bezpieczny uczeń” - celem wiodącym jest prowadzenie szeroko rozumianej profilaktyki wiktymologicznej – uczenie dzieci i młodzieży unikania zagrożeń a także edukacja rodziców i nauczycieli w zakresie wychowywania i promowania postaw pomagających w zachowaniu bezpieczeństwa. Wszystkie przedsięwzięcia w zakresie prewencji kryminalnej adresowanej do dzieci i młodzieży są realizowane przez policjantów kompleksowo,

w tym akcje i podprogramy prewencyjne takie jak: „Dzień wagarowicza”, „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczna droga do szkoły” oraz wzmożone działania prewencyjne związane z zakończeniem i rozpoczęciem roku szkolnego;

- „Bezpieczna droga do szkoły” - program mający na celu sprawdzenie odpowiedniego oznakowania w rejonach szkół, wnioskowanie o zmianie oznakowania pionowego i poziomego celem poprawy bezpieczeństwa pieszych – uczestników ruchu drogowego;
- „Kobieta bezpieczna” - kierowany do mieszkanki Włocławka i Powiatu Włocławskiego, z grup podwyższonego ryzyka zawodowego. Celem kursu jest zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, wskazanie wzorców postępowania, zwłaszcza w dziedzinach związanych ze zdrowym i aktywnym trybem życia oraz nabycie praktycznej wiedzy, która może okazać się decydująca w sytuacji bezpośredniego zagrożenia;
- „Kampania Białej Wstążki” - kampania realizowana jest w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Walki z Przemocą wobec Kobiet. Włocławska edycja odbywa się pod hasłem „Oblicza Przemocy”. Akcja objęta została Honorowym Patronatem przez Prezydenta Miasta Włocławek oraz Starostę Włocławskiego. Celem kampanii jest rozpoczęcie społecznej debaty i dyskusji na temat przemocy oraz wspieranie inicjatyw na rzecz jej przeciwdziałania. Działania realizowane w ramach kampanii mają prowadzić do zmiany myślenia przeciętnego człowieka, kobiety i mężczyzny, by w sposób bardziej kategoryczny przeciwstawiać się przemocy. W organizację tego przedsięwzięcia włączyło się wiele lokalnych instytucji nieobojętnych na problematykę przemocy.
- „Niebieska Karta” – przeciwdziałanie przemocy domowej wobec dzieci, kobiet.
- „Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii” oraz „Gminne Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii”.
- „Oznakuj rower” - głównym założeniem tego programu jest zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz ograniczenie lub wyeliminowanie działalności przestępczej w związku z kradzieżami rowerów;
- „Bezpieczny senior” - program jest formułą kompleksowego i zdecydowanego działania w celu ograniczenia zjawisk i zachowań, które budzą powszechny sprzeciw i poczucie zagrożenia. Jest to program pracy zespołowej na rzecz polepszenia jakości życia pod względem bezpieczeństwa i zwiększenia dostępu do dobra publicznego jakim jest bezpieczeństwo. Celem programu jest wzrost poczucia bezpieczeństwa osób starszych, poszerzenie znajomości przepisów prawa a także edukacja w zakresie rozpoznawania zagrożeń, sytuacji niebezpiecznych, odpowiedniej reakcji na zdarzenia;
- „Zima 2018 - 2023” - działania mające na celu ochronę życia i zdrowia osób bezdomnych oraz osób będących pod wpływem alkoholu w okresie zimowym. Okres zimowy jest trudnym okresem dla tych właśnie osób i w związku z powyższym należy podjąć wszelkie działania aby tym osobom pomóc. Uczestnictwo funkcjonariuszy KMP we Włocławku w spotkaniach z różnymi instytucjami zajmującymi się problematyką bezdomności i ubóstwa;
- „Przeciwdziałanie alkoholizmowi, narkomani i uzależnieniom od dopalaczy” - prowadzenie profilaktyki wśród dzieci i młodzieży poprzez:
 - a) realizację programów profilaktycznych w szkołach - edukacja dzieci. Podczas spotkań z młodzieżą zostaną wykorzystane prezentacje pt. „Dlaczego stop narkotykom”, „Dopalacze”;
 - b) promowanie trzeźwego stylu życia podczas różnych festynów, konkursów, imprez okolicznościowych, koncertów nawiązujących tematycznie do profilaktyki uzależnień;
 - c) reagowanie patroli Straży Miejskiej w ramach programu „Zero tolerancji dla nietrzeźwości” na każde zgłoszenie zakłócania porządku publicznego i społecznego oraz bezpieczeństwa na terenie Miasta Włocławek;
- Przegląd Spektakli profilaktycznych - skierowany do uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z terenu Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego. Celem przeglądu jest zwrócenie uwagi uczniów na problemy związane z kształtowaniem postaw wobec używek (alkohol, środki odurzające, narkotyki). Przygotowanie scenariusza i uczestnictwo w przeglądzie pozwoli w sposób atrakcyjny zdobyć wiedzę o uzależnieniach, da możliwość

wypowiedzenia się i spojrzenia na problem stosowania używek przez pryzmat ich wiedzy i doświadczeń, pobudzi do refleksji.

- „Żebractwo” - proceder żebrania to nie tylko zachowanie spenalizowane w prawie polskim jako wykroczenie, ale także głębszy problem społeczny, będący odbiciem sytuacji ekonomiczno-społecznej w kraju oraz niejednokrotnie jest to efekt procederu handlu ludźmi. To powoduje, że zachowania związane z żebraniem instytucje powinny rozpatrywać w sposób szczególnie dbały i dogłębny, a nie rutynowo wyłącznie przez pryzmat spraw o wykroczenie. Zawsze w takiej sytuacji należy mieć na uwadze potencjalne przestępstwo handlu ludźmi, za którym kryje się ludzka tragedia. Należy również przytoczyć definicję handlu ludźmi:

Handel ludźmi jest to werbowanie, transport, dostarczanie, przekazywanie, przechowywanie lub przyjmowanie osoby z zastosowaniem:

- 1) przemocy lub groźby bezprawnej,
- 2) uprowadzenia,
- 3) podstępu,
- 4) wprowadzenia w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania,
- 5) nadużycia stosunku zależności, wykorzystania krytycznego położenia lub stanu bezradności,
- 6) udzielenia albo przyjęcia korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy osobie sprawującej opiekę lub nadzór nad inną osobą
- 7) w celu jej wykorzystania, nawet za jej zgodą, w szczególności w prostytucji, pornografii lub innych formach seksualnego wykorzystania, w pracy lub usługach o charakterze przymusowym, w żebractwie, w niewolnictwie lub innych formach wykorzystania poniżających godność człowieka albo w celu pozyskania komórek, tkanek lub narządów wbrew przepisom ustawy. Jeżeli zachowanie sprawcy dotyczy małoletniego, stanowi ono handel ludźmi, nawet gdy nie zostały użyte metody lub środki wymienione w pkt 1–6.

- Działania Zespołu Szkolnego Straży Miejskiej dedykowane do dzieci i młodzieży w ramach bloków tematycznych:

- 1) „Odpowiedzialność karna nieletnich”;
- 2) „Cyberprzemoc”;
- 3) „Pigułka gwałtu”;
- 4) „Bezpieczne ferie”.

oraz według zakresów tematycznych skierowanych do poszczególnych grup wiekowych:

- a) dla dzieci w wieku przedszkolnym i dzieci klas 1-4:

- o **Wychowanie proekologiczne** – dotyczy przekazania podstawowej wiedzy o zasadach związanych z dbałością o środowisko naturalne człowieka;
- o **Instruktarz alarmowy** - dotyczy sposobów postępowania w przypadku takich zagrożeń, jak: pożar w domu, wypadek lub inne zagrożenie dla zdrowia kogoś z rodziny, sąsiedztwa, etc.;
- o **Zachowanie wobec osób obcych** - dotyczy edukacji w zakresie zachowania zasad ostrożności w kontaktach z obcymi (oferowanie słodyczy, proponowanie spaceru, etc.);
- o **Bezpieczeństwo na drodze** - zakres tematyczny obejmuje wyjaśnienie podstawowych zasad w komunikacji (korzystanie z przejść dla pieszych, przestrzeganie wskazań sygnalizacji świetlnej, zagrożenia związane z zabawami przy ulicach, drogach, etc.);
- o **Zasady bezpiecznych zachowań wobec zwierząt** - blok tematyczny obejmujący sposób postępowania w przypadku ataku agresywnego psa, ale także zachowywania zasad ostrożności w przypadku kontaktów z dziką zwierzyną (lis, dzik, sarna, dzikie ptactwo).

- b) dla dzieci i młodzieży szkół podstawowych i średnich:

- o **Bezpieczny Internet** - bloku tematycznym omawiający spektrum zagrożeń związanych z korzystaniem z sieci internetowej (ostrożność w udzielaniu informacji prywatnych, rozpoznawanie prób nagabywania, publikowanie fotografii, etc.);
- o **Lepszy wybór to trzeźwość** – blok tematyczny obejmujący zagrożenia związane z używkami (papierosy, alkohol, dopalacze i narkotyki);
- o **Pigułka gwałtu** - zakres tematyczny obejmujący sposoby bezpiecznych zachowań w czasie dyskotek, kontaktów z osobami i środowiskami osób obcych oraz potencjalnymi konsekwencjami

i sposobami unikania zagrożeń od strony środków psychoaktywnych;

○ **Bezpieczne wakacje** – blok tematyczny omawiający podstawowe zasady bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania, w czasie podróży oraz wypoczynku.

c) dla studentów i uczniów kończących kształcenie średnie:

○ **Veto dla alkoholu i dopalaczy - dlaczego warto wybrać trzeźwość?** - blok tematyczny dedykowany

do w/w grupy odbiorców zawierający m. in.:

- prezentację zagrożeń psychosomatycznych związanych z zażyciem dopalaczy a także szczegółowe

omówienie mechanizmów ich destrukcyjnego oddziaływania;

- uświadomienie całego spektrum zagrożeń związanych ze spożywaniem alkoholu, szczególnie dla osób młodych w kontekście lansowanych trendów środowiskowych;

○ **Współpraca z lokalnymi uczelniami wyższymi** – prezentowanie zadań oraz funkcji Straży Miejskiej w społeczności lokalnej – w zakresie działań proekologicznych, prewencyjnych, wspól – działania, analityczno – monitorujących, edukacyjnych i wychowawczych.

VIII. Dział porządkowy.

1. Cele:

– ochrona spokoju i porządku publicznego na terenie Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego;

2. Metoda:

ogólna:

– konsekwentne działania Policji, Straży Miejskiej oraz instytucji i organizacji zajmujących się porządkiem publicznym;

– inicjatywy samorządów we współpracy z zarządcami i administratorami poszczególnych obszarów na terenie Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego.

szczegółowa:

– sprawna identyfikacja i natychmiastowe usuwanie zniszczeń i nieporządku w miejscach publicznych (parki, przystanki komunikacji, inne);

– zabezpieczenie miejsc przestępstwa, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia albo miejsc zagrożonych takim zdarzeniem przed dostępem osób postronnych lub zniszczeniem śladów i dowodów, do momentu przybycia właściwych służb, a także ustalenie, w miarę możliwości, świadków zdarzenia;

– współdziałanie Policji i Straży Miejskiej w zakresie eliminowania przypadków bezprawnego przebywania na terenie Polski cudzoziemców trudniących się nielegalnym handlem ulicznym, żebractwem – przeciwdziałanie wykorzystywania małoletnich do tego procederu;

– współdziałanie z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia mieszkańców Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego, ich mienia i środowiska, pomocy w usuwaniu klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń;

– rekultywacja zdegradowanych terenów.

3. Programy cząstkowe (kierunkowe), realizowane zadania:

– program informacyjno – edukacyjny nt. istniejących zagrożeń życia codziennego;

– działania Straży Miejskiej w zakresie zwalczania wandalizm i niszczenia urządzeń użytku publicznego;

– działania Patrolu Ekologicznego Straży Miejskiej, z wykorzystaniem specjalistycznego samochodu, którego wyposażenie umożliwi m.in. pomiar i badanie emisji zanieczyszczeń powietrza powstających w piecach konwencjonalnych, montaż foto pułapek w celu eliminacji zaśmiecania lasów miejskich i innych miejsc, korzystanie z mobilnego punktu monitoringu oraz odławianie i przewóz zwierząt.

Zadania dotyczące utrzymania porządku publicznego na terenie Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego zabezpieczają jednostki samorządowe.

IX. Dział komunikacyjny.

1. Cele:

- poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego;

2. Metoda:

ogólna:

- wzmocnienie nadzoru na fragmentach dróg Miasta Włocławek Powiatu Włocławskiego, charakteryzujących się wysoką wypadkowością;
- stała analiza zagrożeń;
- zastosowanie środków technicznych poprawiających bezpieczeństwo w ruchu drogowym.

szczegółowa:

- intensyfikacja patroli Policji i Straży Miejskiej mająca na celu poprawę przestrzegania zasad w ruchu drogowym (w szczególności dotyczy działań przeciwko nietrzeźwym kierowcom, kierowcom przekraczającym dozwoloną prędkość oraz wymuszającym pierwszeństwo przejazdu);
- bieżące zmiany organizacji ruchu mające wpływ na bezpieczeństwo ruchu drogowego;
- budowa i modernizacja sygnalizacji świetlnej, oświetlenia, barier oddzielających pasy ruchu, wskaźników prędkości, progów zwalniających i innych znaków stawianych na wysepkach;
- działania informacyjno – edukacyjne (informowanie o zasadach zachowania się w ruchu drogowym).

3. Programy cząstkowe (kierunkowe):

- „Bezpieczna droga do szkoły” - zabezpieczenie patrolowe, techniczne oraz działania o charakterze edukacyjno – informacyjnym skierowane do dzieci, młodzieży, rodziców, pedagogów;
- programy propagujące bezpieczne zachowania w ruchu drogowym (np. trzeźwość);
- wzmożone działania typu: „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczny weekend”, „Trzeźwy kierowca”, „NURD” (niechroniony uczestnik ruchu drogowego), „Pasy”, „Bus i Truck”.

X. Dział zagrożeń nadzwyczajnych.

1. Cele:

- ochrona mieszkańców miasta i powiatu przed zagrożeniami nadzwyczajnymi;

2. Metoda:

ogólna:

- działania prewencyjne;
- przygotowanie służb, straży i inspekcji oraz mieszkańców Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego (głównie z terenów zagrożonych) do właściwego reagowania na zaistniałe zagrożenia;
- ograniczenie zasięgu zagrożeń (zakłady wykorzystujące w produkcji i magazynujące niebezpieczne środki chemiczne);
- szybka likwidacja skutków zdarzeń;

szczegółowa:

- działania informacyjno – edukacyjne w zakresie ochrony przeciwpożarowej, przeciwpowodziowej, ratownictwa;
- ograniczanie zasięgu zagrożeń nadzwyczajnych poprzez prawidłowe planowanie przestrzenne inwestycji na terenie Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego;
- poprawa sprawności działania służb ratowniczych;
- likwidacja skutków zagrożeń nadzwyczajnych poprzez organizowanie pomocy dla ludności;

3. Programy cząstkowe (kierunkowe), realizowane zadania:

- programy profilaktyczne z zakresu ochrony przeciwpożarowej, przeciwpowodziowej, ratownictwa;
- działania z zakresu reagowania na zagrożenia: epidemiologiczne, epizootyczne, epifitoz, katastrofami budowlanymi.

4. Zadania:

- rozwój i utrzymanie w stałej sprawności technicznej Sieci Koordynacji Ratownictwa Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego;
- doskonalenie procedur postępowania w przypadku zagrożeń nadzwyczajnych;
- systematyczny rozwój Systemu Wczesnego Ostrzegania Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego;
- poprawa wyposażenia jednostek ratowniczych w specjalistyczny sprzęt;
- kontrola przewozu materiałów niebezpiecznych przez Miasto Włocławek i Powiat Włocławski przez Komendę Miejską Policji i Inspekcję Transportu Drogowego;
- zapewnienie dojazdu dla pojazdów ratowniczych do budynków zaliczanych do kategorii zagrożenia ludzi – budynki użyteczności publicznej, blokowiska – przez zarządców i administratorów obiektów budowlanych;
- przeprowadzanie czynności kontrolno – rozpoznawczych z zakresu ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej przy współpracy z instytucjami administracji rządowej i samorządowej oraz innymi podmiotami w ramach rozpoznawania zagrożeń mogących spowodować masowe niebezpieczeństwo dla mieszkańców Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego;
- propagowanie wśród mieszkańców Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego korzystania z usługi powiadamiania obywateli o lokalnych zagrożeniach oraz postępowaniu w sytuacjach kryzysowych, generowanych w Regionalnym Systemie Ostrzegania (aplikacja na telefon, poprzez SMS);
- aplikacyjne i praktyczne ćwiczenia służb, inspekcji, straży oraz organów administracji w zakresie realizacji procedur reagowania kryzysowego oraz standardowych procedur operacyjnych, dotyczących poszczególnych zagrożeń, zawartych w planach zarządzania kryzysowego Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego oraz planach operacyjnych służb, inspekcji i straży.

XI. Dział informacyjny.

Dobrze zorganizowana współpraca z mediami (ciągła, nie tylko w sytuacjach kryzysowych) może z całą pewnością odegrać istotną rolę w procesie realizacji działań informacyjnych i w propagowaniu bezpieczeństwa. Podstawowym założeniem programu jest więc aktywne uczestnictwo mediów w oddziaływaniu na społeczeństwo Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego poprzez uświadamianie istniejących zagrożeń, naukę sposobów zachowania się w przypadku wystąpienia zagrożenia, informowanie o obowiązujących procedurach, itd..

Cele nadrzędne:

- pełna informacja na temat „Programu”;
- zaangażowanie społeczeństwa w realizację „Programu”;

Cele ogólne:

- rozpowszechnianie informacji o programie;
- stworzenie płaszczyzny współdziałania lokalnych mediów z podmiotami działającymi w sferze bezpieczeństwa;
- systematyczne informacje na temat zagrożeń;

Cele szczegółowe:

- prowadzenie profesjonalnych form „reklamy” bezpieczeństwa;
- organizowanie imprez związanych z bezpieczeństwem;
- prowadzenie edukacji wiktymologicznej;
- tworzenie atmosfery społecznego poparcia „Programu”;
- dążenie do podniesienia poziomu prawnej świadomości społecznej;
- upublicznienie „Programu” poprzez strony internetowe Urzędu Miasta Włocławek i Starostwa Powiatowego we Włocławku;

Zadania:

- propagowanie programu oraz pobudzanie do włączenia się mieszkańców w jego realizację;
- propagowanie modelu państwa obywatelskiego;

- informowanie społeczeństwa (poprzez media) o zagrożeniach, które mogą wystąpić na terenie Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego oraz o planach reagowania w przypadku wystąpienia tych zagrożeń;
- informowanie o strukturach i zadaniach systemu zarządzania kryzysowego na terenie Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego;
- utrzymywanie stałych kontaktów z mediami;
- organizowanie imprez związanych z bezpieczeństwem;
- opracowanie i wydawanie ulotek, broszur, plakatów itp.;
- wyznaczenie stałego miejsca na oficjalnych stronach www. Urzędu Miasta Włocławek i Starostwa Powiatowego we Włocławku oraz BIP-u celem publikacji „Programu” i bieżącego informowania o działalności wspólnej Komisji Bezpieczeństwa i Porządku dla Miasta Włocławek na prawach powiatu i Powiatu Włocławskiego.

XII. Uwagi końcowe.

1. Warunki realizacji „Programu”

„Program Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego dla Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego na lata 2019 - 2023” jest programem otwartym. Każda nowa inicjatywa sformułowana w postaci programu kierunkowego lub działania inwestycyjnego może poszerzać zakres „Programu” i po akceptacji obu samorządów, być wdrażana do realizacji.

Ze względu na duży zakres przedsięwzięć zawartych w „Programie” oraz ich długofalowość, „Program” ten należy traktować jako zadanie ciągłe, rozłożone na lata 2019-2023.

Władze samorządowe, miejskie i powiatowe służby, straże i inspekcje oraz pozostałe podmioty realizujące zadania z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego na obszarze Miasta Włocławek i Powiatu Włocławskiego rozwiną i uszczegółowią, w ramach swojej bieżącej działalności, założenia i cele „Programu”.

Służby, inspekcje i straże corocznie będą składały Komisji Bezpieczeństwa i Porządku dla Miasta Włocławek na prawach powiatu i Powiatu Włocławskiego sprawozdania z realizacji „Programu” w części dotyczącej ich działalności, zgodnie z przyjętym Planem Pracy Komisji Bezpieczeństwa i Porządku dla Miasta Włocławek na prawach powiatu i Powiatu Włocławskiego na dany rok.

Informację o realizacji założeń „Programu” służby, straże i inspekcje włączą do sprawozdań rocznych składanych obligatoryjnie Radzie Miasta Włocławek i Radzie Powiatu we Włocławku.

2. Finansowanie „Programu”

„Program” zawierający szeroki i ogólnie sformułowany wachlarz działań profilaktycznych z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego stanowić winien podstawę do podejmowania przez organy wykonawcze obydwu samorządów oraz służb, straży i inspekcji, konkretnych inicjatyw zmierzających do realizacji jego celów i zadań, w tym występowania do organu uchwałodawczego o zabezpieczenie na nie w budżecie jednostki odpowiednich środków finansowych. Inne jednostki organizacyjne miasta i powiatu planują realizację założeń „Programu” we własnym zakresie, uzgadniając ich realizację z odpowiednimi służbami, strażami i inspekcjami.

Gromadzenie funduszy na realizację zadań w ramach „Programu” może być również osiągnięte poprzez korzystanie ze wsparcia budżetu państwa, funduszy strukturalnych oraz środków finansowych od sponsorów (np. firm ubezpieczeniowych, fundacji, stowarzyszeń i innych).

